

Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben

A Szentháromság ünnepe utáni 22. vasárnaphoz értünk. Ennek lekiójához (Fil 1,3–11) és a heti igéhez (2Kor 6,2) kapcsolódik énekünk, a *Ne hagyj elesnem, felséges Isten* (EÉ 79): könyörgés, hálaadás, bizalom, hogy a bűnös ember Krisztus megváltása által kegyelemben részesül. A mindenfelől kísértésekkel körülvett ember könyörög azért, hogy Isten gyermeke tiszta lehessen.

Nagybánkai Mátyás bűnbánati éneke a 71. zoltár átköltése, a bibliai szöveg krisztianizált változata, a zoltár Krisztusig eljutó parafrázisa: „Hozzád menekülök, Uram, ne szégyenüljek meg soha! Ments meg, szabadíts meg irgalmasan!” – „Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben! / Te szent Fiadért légy segítségem...”

Az eredetileg tizenöt versszakos ének szerzője a versfők összeolvasása alapján *Nagybánkai* (más változatban: *Nagybáncai*) *Mátyás*, aki 1575. pünkösöd havának első hetében írta énekét. A könyörgés 1579-től kezdve a 19. század elejéig szinte valamennyi evangélikus és református gyülekezeti énekeskönyvben szerepel. A szerzőnek ezenkívül még három versét ismerjük: bibliai históriát szerzett Józsefről, históriás éneket *Hunyadi Jánosról* és vigasztaló éneket a nyomorúságban élő emberek számára.

A versekből kiolvasható adatok alapján annyit tudunk *Nagybánkairól*, hogy nagyszombati polgár, egyes vélemények szerint tanító vagy lelkész, 1575-ben már idős ember lehetett. Nagyszombat a 16. században érseki székhely volt, amelyben 1561-től a jezsuita rend is megtelepedett. Az ellenreformáció egyik fellegvárában folyamatos küzdés mellett a 16. században virágzó protestáns gyülekezet létezett.

Énekünk nem a kétségbeesett ember kiáltása, hanem a bűnös, kísértések között élő, gyermekeségtől fogva hívő ember meleg hangú vallomása: „... gyermeked vagyok, örökösöd vagyok”, „mert csak te benned bízom, Úristen, míg e testben élek”. A népszerű ének hatása kimutatható *Balassi Bálint Kegyelmes Isten, kinek kezében életemet adtam* kezdetű könyörgésében.

Az ének népszerűségére és elterjedtségére mutat, hogy számos 16. századi ének hivatkozik rá nótá jelzésében. Dallamát az 1744-es kolozsvári énekeskönyv lejegyzéséből ismerjük. Szlavóniai gyűjtésből a kanyargó dallam tisztább változata is megőrződött. Huszita eredetre mutat az 5, 5, 6 osztású versforma. Népzenei dallamvezetéssel rokon a második és a harmadik sor végződése közötti alsó kvintváltás.

Érdemes megtanulnunk és gyakrabban énekelnünk ezt az igen értékes dallamot, amely ősi dallam kincsünkhöz tartozik.

H. HUBERT GABRIELLA